

Miejsca i szlaki

Natalia Masłowska

Waloryzacja turystyczno – kulturowa powiatu wągrowieckiego

Waloryzacja sporządzona przez: Natalię Masłowską na podstawie: Mikos v. Rohrscheidt A., Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy, Gniezno2008, s. 412 - 467

1. Ankieta waloryzacyjna

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Klasztor pocysterski z końca XVI wieku (Wągrowiec)(6)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4) –

Kościół Farny pw. Św. Jakuba (Wągrowiec)(4)

Drewniany Kościół pw. Św. Mikołaja z 1373/74 (Tarnowo Pałuckie)(4)

Kościół Drewniany (Skoki)(4)

I.A. b)Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Pałac z XVIII w. (Srebna Góra)(3)

Pałac z XVIII w. (Wiatrowo gm. Wapno)(3)

Pałac w Czesławicach (3)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Pałac elektryczny (Rościmo) (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Stary rynek Budynek XVI budynek. (Wągrowiec) (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Budynki przy ul. Kościuszki (Wągrowiec)(3)

Budynek Starostwa ul. Kościuszki (Wągrowiec)(3)

Budynek I liceum Ogólnokształcącego Budynek lat 1875-1878 (Wągrowiec)(3)

I.A. d) Obiekty militarne:

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwie) (1)

Bunkier- umocnienie obronne z 1939 r. ul. Rogozińska (Wągrowiec)(1)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

brak

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)

Klasztor pocysterski – Wągrowiec(2)

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego (pierwsze pięć*) (1 pkt)

Kościół farny –Wągrowiec(1)

Kościół drewniany – Tarnowo Pałuckie (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),

Kościół drewniany – Tarnowo Pałuckie (1)

Za bardzo dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu)

Dobry stan konserwacji większości obiektów (1)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)

Pomnik ks. Jakuba Wujka (Wągrowiec)(1)

Kolumny w Lasku Łacińskiego z XIX w. (Wągrowiec)(1)

Pomnik Powstańców Wielkopolskich (Wągrowiec)(1)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)

Cmentarz komunalny (nagrobki wągrowieckich cystersów) (Wągrowiec)(1)

Cmentarz starofarny (Grobowiec ks. Macieja Bukowieckiego) (Wągrowiec)(1)

I.B. c) Budowle współczesne

brak

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Brak

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Regionalne (Wągrowiec) (5)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym (w sumie za pierwsze trzy) (2)

Malarstwo Ildefonsa Hovwalta(1971-1987) 22.02-3.03.2008r.(2)

Powstanie Wielkopolskie w powiecie Wągrowieckim 12.12-11.01.2009 r.(2)

Sztuka Północnej Wielkopolski- Krajna I Pałuki 30.05-22.06.2008 r. (2)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Muzeum Regionalne (2)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Muzeum Regionalne w Wągrowcu. Informator.(1)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Wągrowiec- Muzeum Regionalne(1)

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

Zbiór monet polskich od XV w. do okresu międzywojennego oraz zbiór monet i medali z wizerunkiem Ojca Świętego Jana Pawła II (1)

Zbiór regionalistów historycznych. (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broшуry, foldery) (1)

Wągrowiec- Muzeum Regionalne(1)

Muzeum Regionalne w Wągrowcu. Informator. (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Festyn cysterski 25-26.07.2008 r.(4)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Puszcza Zielonka (częściowo)(2)

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Rezerwat „Dębina” (1)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Wiatrowo, park (2)

Stawiany, park (2)

*Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)*

Amfiteatr- Park miejski (Wągrowiec)(1)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Szlak cysterski (Wągrowiec, Łekno) (8)

Droga św. Jakuba(kościół farny pw. Św. Jakuba Apostoła w Wągrowcu) (8)

Przebiegające przez region materialne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Cysterski szlak rowerowy (CSR) : Poznań – wzdłuż jeziora Swarzędzkiego – Wierzenia – Owińska, Kamięsko – Zielonka – Dąbrówka Kościelna – Rejowiec – Antoniego – Skoki – Lechlin – Wiatrowo -

Wągrowiec – Tarnowo Pałuckie – Łekno – Brzcholin – Mieścinko – Budziejewko –Dąbrówka Kościelna(3)

Szlak Kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonki (3)

Wirtualne trasy tematyczne miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Trasy Rowerowe : Trasa 1 Wągrowiec – Rgielsko – Nowa wieś – Bracholin – Łekno – Tarnowo Pałuckie – Kaliska – Wągrowiec (1)

Trasa 2 Wągrowiec – Nowa wieś – Rąbczyn – Żabiczyn – Stępuchowo – Międzylesie – Kozielsko – Stępuchowo – Werkowo – Kiedrowo – Łekno – Tarnowo Pałuckie – Wągrowiec(1)

Trasa 4 Wągrowiec – Bartodzieje – Wysypisko komunalne – Toniszewo – Żoń – Południowa część Jeziora Zbyszewickiego – Klaudia – Dziewoklucz – Kamienica – Sarbka – Wągrowiec (1)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Informacja Turystyczna ul. Kościuszki (Wągrowiec) (2)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Wągrowiec przewodnik po mieście Władysław Purczyński (2)

Pozostały* aktualny materiał informacyjny:(1)

Szlak cysterski(1)

Informator dla turysty(1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego* (od dwóch języków) (1)
j. angielski (1)
j. niemiecki (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, motele, schroniska, kwatery zorganizowane– (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)
Hotel 4 gwiazdkowy „Pietrak” ul Kościuszki (Wągrowiec) (2)
Hotel 3 gwiazdkowy „Jamajka” ul. Kcyńska (Wągrowiec) (2)
Hotel „Marcel” Kobylec(2)
Hotel „ Nielba” ul. Kościuszki (Wągrowiec) (2)
Agroturystyka „Walentynówka” Bliżyce 4 Skoki (2)
Agroturystyka „ Ranczo Niger” Brodowo 5 Czeszewo (2)
Pokoje gościnne „Demar” ul. Zamkowa 3 Skoki (2)
Ośrodek wypoczynkowy Łodziańska (2)
Ośrodek wypoczynkowo-szkoleniowy NEPTUN (2)
Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)
Hotel „Pietrak” przewodnik po mieście (1)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)
Hotel – Restauracja Jamajka” ul. Kcyńska (Wągrowiec) (2)
Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)
„OSIR” ul. Kościuszki 59 (Wągrowiec) (1)
Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)
Restauracja Herbowa. Małgorzata Kalista (Mieścinko) (1)
Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)
Hotel „Pietrak” ul Kościuszki (Wągrowiec) (1)
Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)
Bar „ Pod Lipą”- FHU JAMISTA ul. Ks. Jakuba Wujka (Wągrowiec) (1)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)
PKP- Wągrowiec (2)
Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)
PKS- Wągrowiec (2)
Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)
11- Kołobrzeg -Poznań- Bytom(2)
Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)
190- Krajanka – Margonin – Wągrowiec (1)
196 Poznań – Murowana Goślina – Wągrowiec (1)
Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)
Zakład Komunikacji Miejskiej Sp. z.o.o Wągrowiec (2)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)
Brala i InfoParty (Niemcy) (2)
Art D'Noel (Francja) (2)

Festiwal Nowy Świat (Rosja) (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Wągrowiec – Osada 1907 – 1939 Artur Wierzbicki (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Wągrowieckie Lato teatralne w Wągrowcu (1)

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino MDK(2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Jeziora (zdatne do kąpielii, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

J. Durawskie z plażą ścieżki rowerowe na odcinku Durowo-Kobylec (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb im. Wojciecha Korfantego ob. 340 cm. (1)

Kamień św. Wojciecha (Budziejewko)(1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)

J. Durawskie- plaża miejska(2)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

„ABCentrum” Arkadiusz Wójcik Wągrowiec, ul. Durowo 25, tel. 0510111787 (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

OSiR Wągrowiec(2)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

OSiR Wągrowiec (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Jeździecki Klub Sportowy „Galop” Skoki (1)

Ośrodek Jeździecki M. Deminiak Skoki (1)

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

Lodowisko Wągrowiec (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)

Oddział Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Wągrowiec) (2)

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty)(2)

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy WIELSPIN w Wągrowcu (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Miasto Wągrowiec- miasta Adendorf i Schonwalde (Niemcy)(1)

Gyula (Węgry), Krasnogorsk (Rosja) (1)
Gmina Skoki – gmina Bardowick (Niemcy)(1)
Gmina Venhuizen (Holandia)(1)

I Kategoria 106

II Kategoria 50

III Kategoria 17

IV Kategoria 8

Łącznie: 181 punktów

2. Ocena regionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Region posiada średni potencjał turystyczno-kulturowy w kategorii I: 106 punktów. Przy tym poza Wągrowcem i dwoma innymi miejscowościami brak tutaj obiektów o większym znaczeniu historycznym lub kulturowym. Na uwagę zasługuje fakt, że znaczną ilość uzyskanych w procesie waloryzacji punktów wygenerowały obiekty sakralne, w tym przede wszystkim: klasztor pocysterski w Wągrowcu oraz archeologiczne pozostałości klasztoru w Łeknie, zabytkowy drewniany kościół pw. Św. Mikołaja w Tarnowie Pałuckim z cenną polichromią prawdopodobnie powstała w części w latach 30-tych XVII wieku, a także kościół farny pw. Św. Jakuba w Wągrowcu. Z uwagi na to oraz na fakt, że dzieje ziemi wągrowieckiej związane są z wielowiekową obecnością cystersów, a także iż pochodził stąd ks. Jakub Wujek, znany uczonec i tłumacz Biblii na język polski, promowanie turystyki kulturowo-religijnej w oparciu o te wątki i miejsca wydaje się najbardziej wskazane. Powiat posiada także własne Muzeum Regionalne, które poprzez ekspozycję stałą, wystawy czasowe, publikacje oraz lekcje muzealne stara się przekazać historię Wągrowca i jego okolic. Przez region przebiegają ważne szlaki turystyczno-kulturowe, m. in. Pętla Wielkopolska międzynarodowego Szlaku Cysterskiego, regionalny Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka a także europejska w swej skali Droga św. Jakuba, choć ten ostatni szlak nie jest promowany w ramach samego mikroregionu.

Baza noclegowa powiatu jest średnio rozwinięta: region posiada hotele 4, 3 i 1 gwiazdkowe, wszystkie one są usytuowane w samym Wągrowcu. Brakuje przystępnych cenowo hoteli 2 gwiazdkowych a także możliwości noclegów poza miastem. Gastronomia poza restauracjami znajdującymi się w hotelach jest bardzo słabo rozwinięta. Brak restauracji z regionalną kuchnią, oraz wnętrzami nawiązującymi do historii regionu. Biura turystyczne mieszczące się w regionie nie proponują w swoich ofertach żadnej wycieczki po mieście czy po regionie ani pakietu lokalnego. Mikroregion posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną.

Aktualnie władze samorządowe powiatu wydają się preferować promocję turystyki przyrodniczo – rekreacyjnej w oparciu o walory krajobrazowe, jeziora zdane do kąpiel, na których można uprawić sporty wodne, rezerwat „Dębina”, leżący w części na terenie powiatu Park Krajobrazowy „Puszcza Zielonka” i liczne trasy rowerowe oraz piesze. Odpowiednia promocja powiatu w ramach funkcjonujących szlaków o tematyce religijno-kulturowej oraz uzupełnienie ich oferty o wątki lokalne (fara, kościół w Tarnowie Pałuckim, oferta biograficzna związana z osobą ks. Wujka) mogłyby zachęcić turystów do przedłużenia swojego pobytu w powiecie. Znacznymi atutami w tworzeniu oferty lokalnej mogą się okazać materialne pozostałości cystersów, w tym klasztoru z końca XVI wieku w samym Wągrowcu, „Opatówka”, czyli dawna siedziba cystersów (dziś budynek Muzeum Regionalnego w Wągrowcu) oraz wykopaliska archeologiczne po pierwszym klasztorze cystersów w Łeknie.

Silnym magnesem turystyki kulturowej mógłby stać się organizowany co roku w lipcu event pod nazwą „Festyn Cysterski”, który już teraz gromadzi tysiące uczestników. Ewentualne wprowadzenie prezentacji multimedialnych lub udział w organizacji nocy muzealnych mógłby podnieść atrakcyjność miejscowego muzeum. Warte rozważenia jest opracowanie i materialne oznakowanie historycznej trasy miejskiej, która poprowadziłaby indywidualnych turystów po najciekawszych obiektach i miejscach, opowiadających dzieje tego cysterskiego miasta.

3. Powiat wągrowiecki jako destynacja turystyki kulturowej

Turystyka kulturowo – przyrodnicza

Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, położony w części na terenie powiatu wągrowieckiego i wyposażony w sieć dróg rowerowych, stanowi naturalny teren wypraw rekreacyjnych mieszkańców aglomeracji poznańskiej. Funkcjonujący na jego terenie od roku 2008 Szlak Kościołów Drewnianych pozwala realizować wycieczki rekreacyjno-przyrodnicze także z udziałem elementów kulturowych.

Kulturowa turystyka religijna

Dzięki przebiegającym przez powiat między innymi Wielkopolskiej Pętli Szlaku Cysterskiego, Szlakowi Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka a także Drodze Św. Jakuba część turystów zwiedzających te bardzo znane szlaki kulturowe pojawia się także w Wągrowcu i jego okolicach. Ich cel stanowią obiekty wchodzące w skład szlaków: wykopaliska archeologiczne w Łeknie po pierwszym polskim klasztorze cysterskim, klasztor pocysterski w Wągrowcu z końca XVI, kościół farny pw. Św. Jakuba w Wągrowcu (stanowiący ogniwo wielkopolskiej Drogi Św. Jakuba), drewniany kościół pw. Św. Mikołaja w Tarnowie Pałuckim (jeden z najstarszych zachowanych polskich kościołów drewnianych), klasztor pocysterski w Wągrowcu, kościół pw. Św. Mikołaja w Skokach. Wątek cysterskiej historii jest silnie obecny w ekspozycji Muzeum Regionalnego w Wągrowcu, którego siedziba należy także do budynków dawnego opactwa.

Turystyka eventowa

Sezon turystyczny – kulturowy mikroregionu zdominowany jest przez „Festyn Cysterski”, który gromadzi znaczną ilość uczestników (w ogromnej większości pochodzących jednak z samego mikroregionu). Podczas festynu wzbogacają oni także swoją wiedzę na temat historii Wągrowca i Pałuk. W ramach imprezy można zwiedzać klasztor i podziemia kościoła pocysterskiego. Zadaniem dobrze zaplanowanej akcji promocyjnej powinno być skłonienie znaczniejszej grupy turystów spoza mikroregionu do odwiedzin miasta w czasie trwania eventu.

Funkcjonowanie jednej placówki muzealnej na terenie Wągrowca, niezależnie od oryginalności jej ekspozycji, związanej z tematem cysterskim, nie wystarczy jako podstawa dla sformułowania odrębnej oferty turystyki muzealnej. Wizyta turystyczna w tej placówce może jednak stanowić uzupełnienie wyprawy podjętej w ramach turystyki kulturowo-religijnej a także (jako przystanek) większego przedsięwzięcia w ramach regionalnej turystyki kulturowej lub dłuższej wyprawy muzealnej, podejmowanej np. do kilku wielkopolskich ośrodków z okazji Nocy Muzeów.